

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
TUZLANSKOG KANTONA ZA PERIOD 2022 - 2024. GODINE

Tuzla, maj 2021. godine

SADRŽAJ

U V O D	3
1 SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE	4
1.1. Ekonomski rast.....	4
1.2. Industrijska proizvodnja i robna razmjena.....	7
1.3. Tržište rada	10
1.4. Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija	11
2 SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA	12
3 POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA	12
3.1. Projekcije prihoda za općine i vanbudžetske fondove.....	14
4 PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA	16
4.1. Prihodi i primici (budžetska sredstva)	17
4.2. Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava	18
5 RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA	18
6 PREDVIĐENE PROMJENE JAVNOG DUGA I STRATEGIJA UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM	19
6.1. Obaveze kantona	19
6.2. Projekcije duga TK nastalog po osnovu zaduživanja za 2022. – 2024. godinu.....	20
7 STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA	21

U V O D

Na osnovu člana 17. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), pripremljen je dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2022-2024. godina, što ima za cilj projekciju prihoda i gornju granicu rashoda za pripremu budžeta za naredni trogodišnji period.

Potrebno je napomenuti da je prijedlog smjernica Ministarstvo finansija dužno, dostaviti Vladi Kantona do 15. maja tekuće godine, a Vlada donosi iste do 31. maja tekuće godine. Obzirom da su od strane Federalnog ministarstva finansija projekcije indirektnih i direktnih poreza za Tuzlanski kanton i općine kantona proslijeđene 18.05.2021. godine, a u Ministarstvu finansija zaprimljene 25.05.2021. godine, nije bilo moguće ispoštovati navedeni zakonski rok za izradu i predlaganje Smjernica Vladi Kantona.

Kako su u toku paralelni procesi na izradi Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2022–2024. godina pri izradi Smjernica korištene su srednjoročne projekcije i godišnje procjene prihoda i rashoda, te su moguća određena odstupanja projekcija u odnosu na ovaj dokument.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2022.-2024. godina definišu početna budžetska ograničenja za sve korisnike budžeta. Još jedan bitan cilj smjernica je da osigura realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti u koncipiranju uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe vlasti Federacije Bosne i Hercegovine, uključujući Budžet Federacije, kantona, gradova, općina i vanbudžetskih fondova shodno odredbama Zakona o budžetima, koje je svakako neophodno posmatrati u najširem kontekstu, odnosno u kontekstu ukupnog fiskalnog kapaciteta.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Tuzlanskog kantona, općina i vanbudžetskih fondova u postupcima pripremnih aktivnosti na izradi budžeta za 2022. godinu, kao i da osigura sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranih rashoda koji pokriva sve nivoe vlasti Tuzlanskog kantona, uključujući Budžet Kantona, Budžete općina i Finansijske planove vanbudžetskih fondova.

Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona predlaže Vladi Kantona, da se usvoji ovaj dokument kao prvi korak u procesu pripreme Budžeta za 2022. godinu i da se istim potvrde predložena ograničenja budžetske potrošnje za 2022. godinu.

Smjernice sadrže: ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske pokazatelje, procjene prihoda budžeta i predviđene promjene javnog duga.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2022-2024. godinu predstavljaju:

- Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za kantone i općine kantona za 2021. godinu i projekcije za period 2022-2024.godina (dostavljene od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo),
- Izvršenje Budžeta Tuzlanskog kantona za 2020. godinu,
- Dokument Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, Program ekonomskih reformi za 2021-2023.godine (januar 2021. godina), Makroekonomske projekcije 2021-2024. godine (mart 2021.godine)

- Bilten Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje – OMA Bilten (maj/juni 2021 godine),
- Privredna kretanja Tuzlanskog kantona, Kantonalna privredna komora Tuzla, (mart 2020. godine).
- Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021.- 2027. godina, (oktobar 2020. godine).

1 SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Jedan od osnovnih preduslova održivog ekonomskog rasta te povećanja zaposlenosti jeste makroekonomska stabilnost. Makroekonomska stabilnost ostvarit će se efikasnim upravljanjem javnim finansijama kroz daljnje unaprjeđenje procesa upravljanja državnim budžetom, fiskalnu konsolidaciju i efikasno upravljanje javnim dugom, jačanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i unutašnje revizije te razvojem makroekonomske statistike. Ovakva nastojanja Ministarstva finansija moraju imati potporu svih budžetskih korisnika i drugih koji koriste sredstva budžeta Tuzlanskog kantona, a iskazana kroz Smjernice i ciljeve fiskalne politike za 2022-2024. godinu i Dokument okvirnog Budžeta Tuzlanskog kantona za period 2022-2024. godina.

U ovome poglavlju riječ je o najnovijim makroekonomskim kretanjima u BiH, Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu, s fokusom na 2020. godinu, kao i o projiciranom makroekonomskom okviru za naredni srednjoročni period. Korišteni historijski podaci, koji su ujedno bili i osnov za izradu makroekonomskih procjena i projekcija, prikupljeni su od svih relevantnih statističkih institucija u zemlji, kao i ostalih relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.

1.1. Ekonomski rast

Pandemija koronavirusa dovela je do pada globalne ekonomije i ekonomije EU u 2020. godini. Procijenjena stopa realnog pada BiH ekonomije u 2020. godini iznosi 4,1%. Intezitet i dužina trajanja novonastalih okolnosti u suštini će odrediti kretanje ekonomskog rasta kako kratkoročno tako i u srednjem periodu. Eskalacija globalne pandemije virusa Covid – 19 u svijetu kako i uvođenje potpunog lockdown-a u aprilu 2020. godine dovela su do skoro potpunog zastoja privredne aktivnosti u zemlji. Pad fizičkog obima proizvodnje u kombinaciji sa efektom izuzetno oslabljene izvozne tražnje doveo je do pada vanjskotrgovinske robne razmjene, pri čemu su stope pada izvoza i uvoza robe iznosila 15,1% odnosno 18%. U skladu sa očekivanim padom ukupne privredne aktivnosti dolazi i do pada privatne potrošnje od 2,8%, koja je predstavljala ključnu determinantu ekonomskih kretanja. Glavni razlog smanjenja privatne potrošnje predstavlja već izvjestan pad broja zaposlenih, smanjenja plata i doznaka građana iz inostranstva.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine izradila je makroekonomske pokazatelje na nivou Bosne i Hercegovine, koji se daju u slijedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2019-2024

Indikator	Zvanični podaci		Projekcije			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nominalni BDP u mil. KM	35.892	34.553	35.613	37.274	38.949	41.088
Nominalni rast u %	4,8	-3,7	3,1	4,7	4,5	5,5
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,8	100,4	100,7	101,5	101,2	101,8
Realni BDP u mil. KM (prethodna godina = 100)	35.240	34.431	35.363	36.711	38.487	40.356
Realni rast u %	2,9	-4,1	2,3	3,1	3,3	3,6
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	0,6	-1	0,7	1	1,1	1,2
Potrošnja u mil. KM	33.334	32.636	33.508	34.686	35.935	37.584
Realni rast u %	2,3	-1,8	1,8	1,7	1,8	2,0
Vladina potrošnja u mil. KM	6.862	7.061	7.202	7.433	7.656	7.870
Realni rast u %	0,9	2,5	1,3	0,7	0,5	0,3
Privatna potrošnja u mil. KM	26.471	25.575	26.306	27.253	28.279	29.713
Realni rast u %	2,6	-2,9	2,0	2,0	2,2	2,4
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	6.994	6.112	6.351	6.972	7.609	8.443
Realni rast u %	5,8	-10,8	2,7	8,7	7,7	9,0
Vladine investicije u mil. KM	929	836	859	969	1.077	1.239
Realni rast u %	4,1	-8,3	1,2	10,8	9,0	11,7
Privatne investicije u mil. KM	6.064	5.276	5.492	6.003	6.531	7.204
Realni rast u %	6,1	-11,2	3,0	8,3	7,5	8,6
Uvoz u mil. KM	19.482	16.662	17.421	18.627	20.143	21.958
Nominalni rast u %	1,7	-14,7	4,8	6,9	8,1	9,0
Realni rast u %	1,3	-11,4	3,0	4,5	5,1	5,3
Izvoz u mil. KM	14.286	11.647	12.386	13.459	14.716	16.175
Nominalni rast u %	0,5	-18,5	6,3	8,7	9,3	9,9
Realni rast u %	0,4	-16,5	4,7	6,0	7,1	7,4
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	18,5	15,8	15,9	16,5	17,0	17,6
Bilans tekućeg računa u mil. KM	-1.087	-1.090	-1.332	-1.457	-1.764	-2.075
Rast u %	-1,2	29,3	3,5	7,4	13,4	15,2
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3,1	-4,1	-4,2	-4,3	-4,6	-5,1

IZVOR: DEP – mart 2021. godine

Procjenjuje se da će neizvjesnost uzrokovana pogoršanjem epidemiološke situacije prolongirati očekivane procese ekonomske stabilizacije i oporavka u drugoj polovici 2021. godine. Stabilizacija uvjetovana efikasnijim djelovanjem u borbi protiv pandemije koronavirusa, materijalizacijom pretpostavki ekonomskih kretanja u okruženju i efikasnijim djelovanjem nadležnih institucija u procesu kreiranja i implementacije ekonomskih politika u Bosni i Hercegovini, te imajući u vidu sve navedene okonosti i efekte niske osnovice iz prethodne godine u Bosni i Hercegovini na koncu 2021. godine može očekivati realni rast BDP od 2,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prema istim projekcijama se očekuje da bi, usljed poboljšanja ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima i jačanju izvozne tražnje u Bosni i Hercegovini na koncu 2021. godine mogao ostvariti realni rast ukupnog izvoza od 4,7%, dok očekivani realni rast uvoza u 2021. godini iznosi 3%. Pod pretpostavkom stabilizacije proizvodnje i postupnog oporavka zaposlenosti, te povećanje priljeva doznaka građana iz inozemstva, realni rast privatne potrošnje bi trebalo iznositi oko 2%. Također se navodi da bi nastavak podrške zdravstvu i gospodarstvu u borbi sa pandemijom mogao dovesti do povećanje javne potrošnje od minimalno 1,3% u 2021. godini. Ključno uporište ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2022-2024. godina predstavljaju predviđena kretanja gospodarske aktivnosti u eksternom okruženju i razvoj situacije koja je vezana za globalnu pandemiju virusa Covid-19. Međutim, Svjetska zdravstvena organizacija kao jedina mjerodavna međunarodna institucija još uvijek nije zvanično izdala saopštenje o dužini trajanja globalne pandemije Covid-19. S druge strane određene međunarodne finansijske institucije kao što je MMF za 2021. godinu očekuju postepen i veoma neizvjestan opravak svjetske ekonomije sa očekivanom stopom ekonomskog rasta od 5,4%. S druge strane za područje zemalja EU u 2021. godini očekuje se ekonomski rast od 5,8% što djeluje prilično optimistično u ovom trenutku. Kada su u pitanju glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine, projicirane stope ekonomskog rasta u 2021. godini iznose: Njemačka 5,3%, Italija 6,1%, Austrija 5,6%, Hrvatska 7,5% i Slovenija 6,1%. S tim u vezi projekcije za srednjoročni period glavno uporište imaju u projekcijama navedenih međunarodnih institucija i zasnovane su na pretpostavci poboljšane epidemiološke situacije, što bi stabiliziralo ekonomske prilike u zemlji i inostranstvu u narednom periodu. S toga, preduslov realizacije navedenih projekcija predstavlja prevazilaženje novonastalih okolnosti u što kraćem roku, poboljšanje međunarodnog ekonomskog okruženja i implementacije kako interventnih tako i strukturnih reformi u zemlji kako bi se ojačao doprinos inetrnih dinamika u ekonomskom rastu u Bosni i Hercegovini. Osim preduvjeta poboljšanja u vanjskom okruženju, jako bitan uvjet za oporavak ekonomskog rasta u zemlji tokom srednjoročnog razdoblja predstavlja i institucionalni kapacitet zemlje u sprovođenju strukturalnih reformi. Pod pretpostavkom materijalizacije navedenih okolnosti, u razdoblju 2022.-2024. godina u Bosni i Hercegovini se očekuje nešto snažniji ekonomski oporavak sa prosječnom stopom realnog ekonomskog rasta od preko 3% na godišnjem nivou. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i investicija. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoz (roba i usluga) trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka

građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u periodu 2021.–2023. godina očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od oko 2% (2021: 1,9%, 2022: 2,1%, 2023: 2,2%). S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija javnih finansija kroz smanjenje javnih rashoda i istovremeno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Značajno opterećenje kada su u pitanju javne finansije u Bosni i Hercegovini moglo bi predstavljati vrlo izvjesno povećanje javnog duga koji je direktna posljedica Covid-19 i biće vidljiva u srednjem roku. Tako se u periodu 2021.-2023. godina očekuje tek blagi rast javne potrošnje od 0,3% na godišnjem nivou (2021: -0,2%, 2022: 0,7% i 2023: 0,5%). Ako se ima u vidu da bi tokom ovog perioda projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u BDP-u bi se djelimično smanjio na ispod 20% na kraju 2023.godine. U ovom vremenskom periodu očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava uštede po osnovu tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicione potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ambijenta, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajniji rast a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U periodu 2021.-2023. godina se očekuje povećanje ukupnih investicija po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 7,5% (2021: 5,7%, 2022: 8,7%, 2023: 7,7%). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 85% ukupnih investicija) očekuje se i značajniji doprinos javnih investicija. Smatra se da bi napredak u procesu evropskih integracija u kombinaciji sa unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese moglo povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciono ulaganje u Bosnu i Hercegovinu. S druge strane, obzirom na strukturu i poziciju ekonomije Bosne i Hercegovine, smatra se da će javne investicije predstavljati nešto važniju polugu za podsticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru izgradnje putne infrastrukturu i energetske projekti, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od oko 10%.

1.2 Industrijska proizvodnja i robna razmjena

Kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u srednjem roku pored internih dinamika – restrukturiranja ekonomije, zavisit će i od privrednih kretanja na tržištima glavnih trgovinskih partnera kao što je bio slučaj i u dosadašnjem periodu. Posebno se na udaru našla prerađivačka industrija u Bosni i Hercegovini koja čini 2/3 ukupne industrijske proizvodnje i u velikoj mjeri je izvozno orijentisana. Ukoliko posljedice novonastalih okolnosti (pandemija Covid-19) budu sanirane u kraćem roku tokom ovog perioda u Bosni i Hercegovini se može očekivat osjetniji ekonomski napredak u okviru kojeg bi dešavanja u industrijskoj proizvodnji trebale imati centralnu ulogu. Pored povoljnih eksternih prilika u ovom srednjoročnom vremenskom okviru se očekuje i značajniji utjecaj internih dinamika u funkciji jačanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom ovog perioda očekuje se da bi reformske mjere na unaprjeđenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini trebale dati mjerljive rezultate. Poboljšanje poslovnog ambijenta trebalo bi rezultirati povećanjem investicionih ulaganja (domaćih i

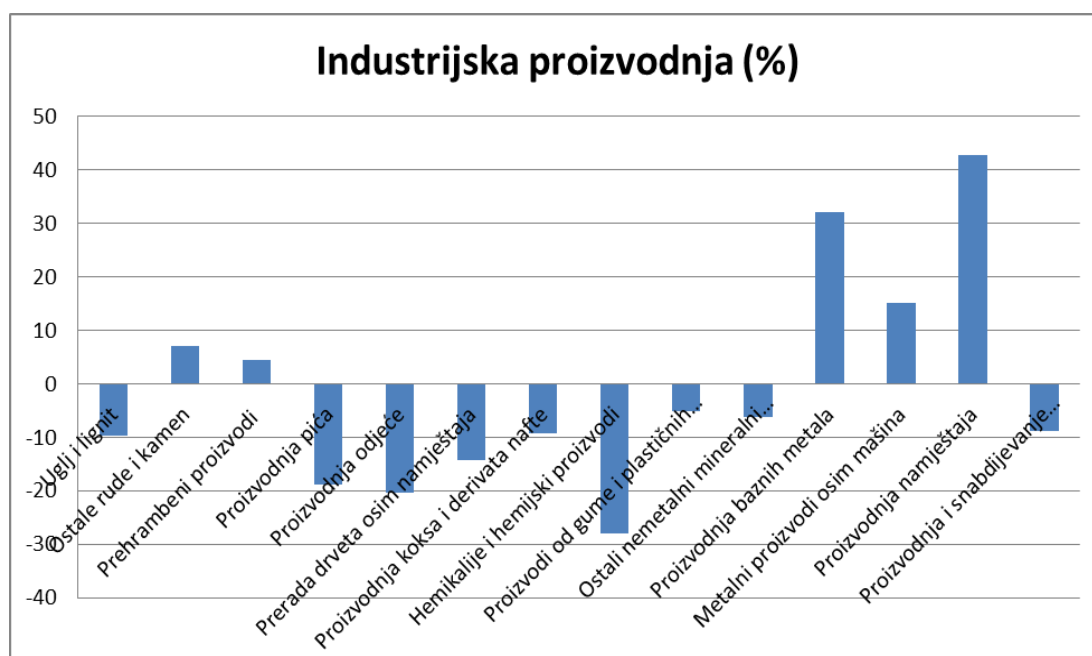
inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije proizvođača u Bosni i Hercegovini kako na domaćem tako i na inostranim tržištima. Imajući u vidu sve navedene okolnosti tokom ovog perioda očekuje se da bi Bosna i Hercegovina u narednom srednjoročnom periodu trebala ostvariti nešto više stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje. Sektor prerađivačke industrije je ključan sektor za stvaranje dodatne vrijednosti i zaposlenosti, za rast produktivnosti i drugih sektora, te posredno za ekonomski razvoj i rast konkurentnosti jedne ekonomije. I pored činjenice da je riječ o pretežno izvoznom sketoru, začajno je naglasiti da u strukturi izvoza učestvuju proizvodi niže faze prerade, sirovina ili proizvoda sa niskom dodatnom vrijednošću. Zbog dominantnog učešća radno intezivne industrije, odnosno industrije bazirane na lon poslovima, te niske tehničko – tehnološke zloženosti, dodatni otežavajući faktor u razvoju prerađivačke industrije je direktna zavisnost od kooperanta sa kojim posluju u proizvodnom lancu vrijednosti, što utiče na neadekvatno prilagođavanje promjenama koje se dešavaju u globalnom okruženju. Naime, navedeno je posebno došlo do izražaja u periodu pandemije virusa korona, jer je zbog nemogućnosti, kako nabavke sirovine, tako i plasmana gotovih proizvoda, došlo do prestanka proizvodnog procesa. Ključna prerpreka za konkurentnost i inkluzivni rast prerađivačke industrije su: nedostatak obrtnih sredstava zbog smanjenja poslovnih aktivnosti usljed štetnog uticaja pandemije, niska konkurentnost proizvoda, nezadovoljavajući nivo investicija, nizak nivo tehnološkog razvoja, nedostatak stručne radne snage i razvojnih kapaciteta. S ciljem otklanjanja identifikovanih problema, odnosno prevazilaženja negativnih uticaja pandemije virusa korona na poslovanje privrede, potrebno je dati podršku oporavka privrednih društava iz oblasti prerađivačke industrije od ekonomske krize izazavane pandemijom virusa korona, te podržati realizaciju projekata u prerađivačkoj indistriji, te razvoj domaćeg proizvoda i bazne industrije.

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno inteziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar - decembar 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 6,2% u odnosu na isti period prethodne godine¹. Ako se industrijska proizvodnja u 2020. godini posmatra po sektorima vidljiv je pad proizvodnje u sva tri sektora, pri čemu je izvozno orjentisana prerađivačka industrija najžešće pogođena negativnim utjecajima globalne pandemije virusa Covid-19 i zabilježila je pad proizvodnje od 7,6% u odnosu na prethodnu godinu. Pored prerađivačke industrije u 2020. godini došlo je do pada fizičkog obima proizvodnje od 1,1% u rudarstvu i oko 5% u sektoru za proizvodnju električne energije. Međutim, također vrijedi istaknuti da je u godini koju bilježi globalna pandemija Covida – 19 tokom četvrtog kvartala došlo do uvjetno rečeno blage stabilizacije ekonomskih prilika kada je u pitanju industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini. Naime za razliku od prva tri kvartala kada je u Bosna i Hercegovina bilježila čak i dvocifrene stope pada proizvodnje, tokom četvrtog kvartala zabilježeni su prvi znaci postepene stabilizacije ukupne proizvodnje u zmelji, pri čemu je u decembru nakon dugo vremena zabilježeno povećanje ukupnog obima industrijske proizvodnje od skoro 3%. Ovdje posebno vrijedi istaći povećanje prouzvodnje u okviru izvozno orjentisane prerađivačke indistrije u decembru od 6% koje je dovelo do povećanja izvoza od skoro 15% u decembru 2020. godine. Snažniji opravak kako industrijske proizvodnje tako i ukupne ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini zahtjevat će nastavak i dodatno osnaživanje ovih trendova u okviru svih sektora bosansko-hercegovačke ekonomije.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juni 2020. godine“, 20.07.2020. godine.

Projekcije kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u 2021. godini trenutno je vrlo teško predvidjeti obzirom da je ista i tokom prethodne godine pokazala vidljive slabosti koje su se manifestovale padom fizičkog obima proizvodnje. Pored ovoga, neizvjesnost uzrokovana novonastalim okolnostima – pojavom epidemije virusa Covid-19 dodatno usložnjavaju izradu projekcije kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Tehnološka struktura proizvodne baze, kao i njena visoka ovisnost o kretanjima na tržištima glavnih trgovinskih partnera u prethodnom periodu pokazala je sve ranjivosti industrije a naročito prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. S toga će privredna kretanja u okviru glavnih trgovinskih partnera u 2021. godini u najvećoj mjeri odrediti kretanje fizičkog obima proizvodnje, broja zaposlenih i nivo investicionih ulaganja u okviru industrijskog sektora u Bosni i Hercegovini.

U **Tuzlanskom kantonu** u 2019. godini, došlo je do pada ukupnog obima industrijske proizvodnje u odnosu na 2018. godinu od 2,1%. Prema područjima, prerađivačka industrija ostvaruje rast od 1,3%, dok proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom bilježi pad od 10,2%, a vađenje ruda i kamena pad obima proizvodnje od 1,7%.

Industrijska proizvodnja 2019/18

U 2019. godini iz Tuzlanskog kantona ukupno je izvezeno proizvoda u vrijednosti od 1.791.793,00 KM što je u odnosu na izvoz 2018. godine ostvaren je rast 3,6%. U isto vrijeme je došlo do rasta uvoza od 10% te je uvezeno robe u vrijednosti od 2.142.316,00 KM. Pokrivenost uvoza izvozom je 83,64%, a vanjskotrgovinski deficit je 350.523.000,00 KM. U odnosu na isti period prošle godine, došlo je do rasta izvoza hrane i pića 20,5%, industrijskih materijala 8,3%, kapitalnih proizvoda 30,8%, dok je došlo do pada izvoza proizvoda za široku potrošnju 0,7%, transportnih sredstava 11,8% i goriva i maziva 14,7%. Rast uvoza ostvaren je kod hrane i pića 21,7%, goriva i maziva 3,4%, kapitalnih proizvoda 31,5%, transportnih sredstava 11,5%, proizvoda za široku potrošnju 11,9% i industrijskih materijala 2,1%. Najznačajniji vanjskotrgovinski partneru Tuzlanskog kantona su Njemačka, Slovenija, Italija, Hrvatska i Austrija.

1.3 Tržište rada

Na osnovu raspoloživih podataka o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini evidentno je da je pandemija virusa COVID-19 imala uticaja na tržište rada. U novembru 2020. godine broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je iznosio 814,7 hiljada i manji je za 0,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Najznačajnije smanjenje broja zaposlenih lica bilo je u području djelatnosti prerađivačke industrije, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstva i ugostiteljstva), trgovine na veliko i malo, te prevoza i skladištenja.

U okviru prerađivačke industrije, smanjenje obima proizvodnje uticalo je na broj zaposlenih lica u ovoj djelatnosti koji je u posmatranom mjesecu smanjen za 1,9% g/g uz negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih oko 0,4 p.p. Broj zaposlenih lica u novembru 2020. godine je smanjen i u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane za 6,1 % g/g uz negativan doprinos rastu 0,3 p.p. (smanjen broj posjeta i noćenja turista u Bosni i Hercegovini). Pored industrije i ugostiteljstva, broj zaposlenih lica je značajno smanjen i u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (-2% g/g) uz negativan doprinos rastu od 0,4 p.p. U području djelatnosti prevoza i skladištenja broj zaposlenih je smanjen za 3,3% g/g uz negativan doprinos rastu 0,2 p.p. Iako je broj zaposlenih lica smanjen u još nekoliko djelatnosti (umjetnost, zabava i rekreacija, vađenje rude i kamena, poslovanja nekretninama, finansijske djelatnosti i djelatnosti osigurnja itd.) njihov doprinos smanjenju ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je bio manji u poređenju sa prethodno navedenim područjima djelatnosti. Broj registrovanih nezaposlenih lica u decembru 2020. godine je iznosio oko 413,6 hiljada i uvećan je za 2,9% u odnosu na decembar 2019. godine. U novembru 2020. godine prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini nominalno je uvećana za 4,2% u odnosu na novembar 2019. godine i iznosila je 966 KM. Najniža prosječna isplaćena neto plata u novembru 2020. godine bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (594 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.575 KM). Broj zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine prema prebivalištu zaposlenika na dan 12.04.2021. godine iznosio je 520.701 i isti je veći u odnosu na broj od 05.04.2021. godine za 1.508 zaposlenika.

Izrada srednjoročnog scenarija u oblasti tržišta rada baziran je na očekivanom ekonomskom rastu i njegovim osnovnim komponentama u posmatranom periodu od strane DEP-a, odnosno na nivou potražnje, trgovine i investicija. Nakon smanjenja broja zaposlenih u 2020. godini, Evropska komisija u svojim projekcijama predviđa u 2021. godini rast broja zaposlenih lica u EU od 3,3% dok g/g dok bi stopa nezaposlenosti iznosila 7,9%.

Prema projekcijama DEP-a u 2021. godini se očekuje pozitivan ekonomski rast u Bosni i Hercegovini. Pored toga rast investicija i trgovine u Bosni i Hercegovini bi se trebao pozitivno odraziti na broj zaposlenih lica naročito u sektorima koji su i prethodnih godina zapošljavali najviše lica u Bosni i Hercegovini. Uz bolje poslovne prilike u oblasti industrije, trgovine ali i pojedinih uslužnih djelatnosti stvorili bi se realni uslovi za rast broja zaposlenih lica u posmatranim djelatnostima. Kao i prethodnih godina, očekuje se da bi doprinosi rastu broja zaposlenih mogao biti skromniji u javnom sektoru u odnosu na ostala područja djelatnosti. Pored toga, broj zaposlenih lica u oblasti uslužnih djelatnosti koje su u 2020. godini bile pogođene krizom mogao bi ponovo početi da se uvećava. Generalno, uz bolju poslovnu klimu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u okruženju i zemljama EU, očekuje se povećanje broja zaposlenih u periodu 2021 - 2023. godine od 1,7-2,5% g/g uz istovremeno smanjenje broja nezaposlenih lica, ali i nastavak uvećanja neto plate od 3% g/g. Međutim,

pretpostavljeni rizici će bitno determinisati rast broja zaposlenih lica ali i neto plate u periodu na koji se odnose projekcije.

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u aprili 2021. godine u **Tuzlanskom kantonu** je bilo zaposleno ukupno 101.494 osoba. Na evidenciji JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Tuzla na kraju aprila 2021. godine evidentirane su 73.680 nezaposlene osobe. Prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu u decembru 2019. godine je iznosila 854,00 KM što je ispod prosjeka Federacije BiH. U odnosu na kantonalni prosjek iz 2018. godine, neto plaća je veća za 7,2%. Najviše prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu su u sektoru proizvodnje i opskrbe el.energijom (1.684 KM), dok su najniže prosječne neto plate u ugostiteljstvu i hoteljerstvu (525 KM).

1.4 Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija

Rizici za ostvarivanje navedenih projekcija se mogu klasifikovati u dvije grupe, i to na vanjske i unutrašnje, pri čemu su vanjski rizici dosta izvjesniji i utjecajniji na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Pored činjenice da su raspoloživi izvještaji međunarodnih institucija najavljivali slabljene ekonomske sktivnosti u eksternom okruženju, izbijanje globalne epidemije virusa Covid-19 se nametnulo kao ultimativni primarni rizik po realizaciju ovih projekcija iz osnovnog scenarija. Potrebno je imati u vidu da je tokom prethodnih godina eksterno okruženje (prije svega zemlje EU) kroz trgovinske i kapitalne tokove predstavljali su glavnu strukturalnu odrednicu većine ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini. Visok nivo trgovinske integracije (koncentracije) uz nedovoljno diverzificiranu izvoznju ponudu za zemlju kao što je Bosna i Hercegovina može predstavljati i potencijalni izvor rizika po ekonomska kretanja u srednjem roku. S druge strane, prijetnju realizaciji ovih projekcija predstavljaju i unutrašnji izazovi odnosno unutrašnji rizici u Bosni i Hercegovini. Unutrašnje rizike predstavljaju složen sistem donošenja odluka i spor tempo provođenja ekonomskih reformi u zemlji. Eventualna kašnjenja u implementaciji interventnih mjera usljed pandemije Covid-19 i kao i provođenje opštihstrkturalnih reformi moglo bi se negativno odraziti na ukupni ekonomski rast. Parcijalno provođenje programom predviđenih strukturalnih reformi (poslovno okruženje, tržište rada, obrazovanja, tržište energije, transposrta i socijalne zaštite), kao i migracije mladog i obrazovnog stanovništva nesumnjivo bi rezultirao smanjenjem produktivnosti i sporijim rastom BDP-a od projektovanog u osnovnom scenariju. Eventualno prolongiranje ekonomskog oporavka u glavnim trgovinskim partnerima negativno bi se odrazilo na fizički obim, zaposlenost, investiciona ulaganja u okviru bh. Industrije zabilježen pad fizičkog obima proizvodnje, pojava virusa Covid -19 dodatno je pogodila istu tako da bi pretpostavka iz alternativnog scenarija bila da će BiH zabilježiti i dvocifren pad fizičkog obima industrijske proizvodnje praćen smanjenjem broja zaposlenih u okviru iste. Slabiji ekonomski oporavak glavnih trgovinskih partnera, zahtjevno poslovno okruženje, kao i nizak stepen implementacije reformi na tržištu proizvoda (digitalna transformacija, istraživanje, razvoj i inovacije) mogli bi predstavljati opterećenje i usporiti planirani oporavak industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u srednjem roku. Projekcije na tržištu rada određene su začajno dešavanjima u okruženju odnosno poslovnim ambijentom u Bosni i Hercegovini, EU i regionu. Ova dešavanja ujedno predstavljaju osnovne projekcije na tržištu rada. Prema tome, ekstanzija pandemija COVID-19 u 2021. godini, po pitanju zdravstvenih (vakcinisanje stanovništva) i ekonomskih kretanja mogla bi dodatno usporiti ekonomsku aktivnost u Bosni i Hercegovini, a time i odložiti oporavak tržišta rada. Uz sporiji ekonomski rast, investicije, trgovina i uopšte lošiji poslovni ambijent, broj zasposlenih lica kao i rast plata bio bi lošij od pretpostavljenog u osnovnom scenariju.

2 SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA

Fiskalna politika, usklađena je sa mjerama Reformske agende, u 2021. godini i narednom srednjoročnom periodu fokusirana je na podršci makroekonomskom rastu, u cilju povećanja fiskalnog prostora politikama koje promovišu dugoročni rast i suzbijaju sivu ekonomiju. Ključne aktivnosti prvenstveno podrazumijevaju djelovanje u pravcu stvaranja povoljnog i stabilnog poslovnog okruženja, atraktivnog za povećan priliv i domaćih i stranih investicija, kao glavnog generatora prognoziranog srednjoročnog makroekonomskog rasta. Provedbu planiranih aktivnosti i dalje prati nastavak reformi u cilju kreiranja stabilnog poreznog sistema i približavanja istog standardima Evropske unije.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na strani prihoda tako i na strani rashoda budžeta, uz poseban angažman vezan za aktivnosti usmjerene na promjenu propisa kojim je uređeno pitanje raspodjele indirektnih poreza i pitanje povrata vanjskog duga. Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda u FBiH, a koji će imati utjecaj na Tuzlanski kanton, za period 2022–2024. godina bit će orijentisani na nastavku aktivnosti izrade prijedloga zakonskih rješenja kojima će se doprinijeti osiguranju i očuvanju ambijenta pogodnog privrednom rastu, sa stabilnim i predvidivim uslovima poslovanja, te poboljšanju naplate javnih prihoda, kao jednog od osnovnih agregata za planiranje razvojnih, socijalnih i ostalih društvenih potreba i obaveza. Također, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na pojačanom inspekcijском nadzoru s ciljem poticanja poštivanja propisa u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

Vlada Kantona je u toku 2015., 2016., 2017. i 2018. godine, donosila Zaključke u kojima je upućena inicijativa prema Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i nadležnim federalnim ministarstvima za izmjenu Zakona o pripadnosti javnih prihoda („Službene novine FBiH”, broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 57/15 (OUS) i 94/15), te će i u narednom periodu Vlada Kantona upućivati inicijativa prema Vladi Federacije BiH za izmjenu Zakona o pripadnosti javnih prihoda.

Realizacija prezentiranog plana aktivnosti zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosioca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja koji bi eventualno usporili i/ili odgodili realizaciju istih.

3 POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA

U narednim tabelarnim pregledima daju se projekcije indirektnih i direktnih poreza za nivo Tuzlanskog kantona za period 2022-2024. godina dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo.

Revidirane projekcije prihoda zasnovane su na historijskom i tekućem trendu naplate (Q1 2021), prateći pozitivne prognoze kretanja ključnih makroekonomskih parametara Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP), koji ukazuju na postepeni oporavak ekonomije, pretpostavljajući da se negativni učinci pandemije virusa COVID-19 na ekonomiju neće značajnije prenijeti u drugu polovinu 2021. godine.

Srednjoročne projekcije prihoda za period 2022.-2024.godina prate pozitivne makroekonomske prognoze za navedeni period, ali istovremeno zadržavajući određeni nivo opreznosti i konzervativnosti u procjenama.

Kada je riječ o prjekcijama prihoda od indirektnih poreza, iste su bazirane na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinственном računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA) iz aprila 2021. godine. Na osnovu srednjoročnih kretanja krajnje potrošnje izvršena je procjena učešća Federacije BiH u međuentitetskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživog dijela ovih prihoda za raspodjelu korisnicima Federacije BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga u periodu 2021-2024. godina.

Svaki neplanirani događaj u 2021. godini, koji se u značajnoj mjeri može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, eventualno će dovesti i do vanrednog revidiranja projekcija prihoda.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15) je detaljno definisana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcije za ceste.

Projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa trezora za nivo Tuzlanskog kantona u narednom trogodišnjem periodu su slijedeće:

Tabela 2. – Projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa za Tuzlanski kanton

Indirektni porezi (KM)	Projekcija 2022	Projekcija 2023	Projekcija 2024
Tuzlanski kanton ukupno (I + II + III)	274.579.268	264.925.691	280.712.773
I Kanton	219.364.006	211.651.671	224.264.122
II Gradovi/općine TK ukupno	43.566.972	42.035.257	44.540.163
III JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona	11.648.290	11.238.763	11.908.488

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinstvenog računa za 2022. godinu za nivo Tuzlanskog kantona očekuje se u iznosu od 274.579.268,00 KM, od čega se na za Kanton odnosi iznos od 219.364.006,00 KM, za gradove/općine iznos od 43.566.972,00 KM i JU Direkciju regionalnih cesta Tuzlanskog kantona iznos od 11.648.290,00 KM.

Porez na dobit preduzeća, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cjelosti prihod Kantona, i u narednom trogodišnjem periodu projicira se u sljedećim iznosima:

Tabela 3. – Projekcije prihoda od poreza na dobit

Porez na dobit (KM)	Projekcija 2022	Projekcija 2023	Projekcija 2024
Tuzlanski kanton	55.866.528	58.570.468	61.416.993

Projekcije se temelje i na makroekonomskim pretpostavkama, preuzetim od Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) iz aprila 2021. godine.

Projekcije prihoda od poreza na dohodak, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće, za nivo kantona su sljedeće:

Tabela 4. – Projekcije prihoda od poreza na dohodak

Porez na dohodak (KM)	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
Tuzlanski kanton ukupno (I + II)	77.498.543	81.060.756	84..878.524
I Kanton	47.090.671	49.255.189	51.574.990
II Gradovi/općine TK ukupno	30.407.872	31.805.567	33.303.534

3.1 Projekcije prihoda za općine i vanbudžetske fondove

Projekcije prihoda vanbudžetskih fondova Tuzlanskog kantona, date su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 5. - Projekcije prihoda vanbudžetskih fondova

Prihodi (doprinosi)	Projekcije		
	2022.	2023.	2024.
Zavod zdravstvenog osiguranja TK-doprinos za zdravstveno osiguranje	256.695.740	268.965.796	282.064.431
Služba za zapošljavanje TK doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	22.612.554	23.722.830	24.911.344
UKUPNO:	279.308.294	292.688.626	306.975.775

U cilju unapređenja izrade konsolidovnih projekcija javnih prihoda u Federaciji BiH, po prvi put daje se projicirani okvir naplate doprinosa za zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, koje naplaćuju kantonalni vanbudžetski fondovi.

Prateći također tekuće trendove naplate i makroekonomske prognoze na tržištu rada, te se istovremeno vodeći posebnom oprežnošću prilikom planiranja ovih prihoda, pripremljena je projekcija prihoda od doprinosa za zdravstveno osiguranje i doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti za period 2022-2024. godina. Imajući u vidu očekivane ukupne naplate u 2021. godini i ukupno ostvarene naplate iz 2020. godine, kod svih vanbudžetskih fondova, vidna je negativna stopa kretanja, obzirom da je baza iz 2020. godine bila djelimično podržana subvencijama Vlade Federacije. Isključivanjem istih iz uporedne baze, očekuje se nešto skromniji rast u 2021. godini, a u period 2022-2024. godina stabilniji i veći porast u naplati.

Projekcije prihoda Direkcije regionalnih cesta Tuzlanskog kantona, date su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 6. - Projekcije prihoda

Prihodi	Projekcije		
	2022.	2023.	2024.
Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinственог računa	11.648.290	11.238.763	11.908.488
Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	4.619.689	4.772.555	4.944.680
UKUPNO:	16.267.979	16.011.318	16.853.168

Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 54/20, 55/20, 63/20, 88/20 i 28/21), definisano je da od ukupno doznačenog iznosa prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinštenog računa koji pripadaju nadležnim kantonalnim organima za ceste, kantonalni organi za ceste usmjeravaju 42% sredstava na račun općinskih organa, što čini 25% ukupno doznačenih sredstava.

Takođe, definisano je da od ukupno doznačenog iznosa prihoda od putarine u iznosu od 0,25 KM po jednom litru, za izgradnju autocesta i drugih cesta koji pripadaju nadležnim kantonalnim organima za ceste, kantonalni organi za ceste usmjeravaju 42% sredstava na račun općinskih organa, što čini 25% ukupno doznačenih sredstava.

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinštenog računa za gradove/općine Tuzlanskog kantona očekuje se u sljedećim iznosima za period 2022.-2024. godina:

Tabela 7. – Projekcije prihoda sa Jedinštenog računa za gradove/općine TK u KM

Gradovi/općine TK	Projekcija 2022	Projekcija 2023	Projekcija 2024
Banovići	2.265.438,00	2.185.791,00	2.316.043,00
Gračanica	4.539.752,00	4.380.144,00	4.641.160,00
Gradačac	3.898.506,00	3.761.444,00	3.985.590,00
Kalesija	3.321.607,00	3.204.827,00	3.395.805,00
Kladanj	1.253.646,00	1.209.571,00	1.281.650,00
Čelić	1.018.449,00	982.642,00	1.041.199,00
Lukavac	4.162.548,00	4.016.203,00	4.255.531,00
Srebrenik	4.036.074,00	3.894.175,00	4.126.232,00
Tuzla	10.563.909,00	10.192.506,00	10.799.884,00
Živinice	5.764.553,00	5.561.884,00	5.893.320,00
Doboj istok	1.005.136,00	969.797,00	1.027.588,00
Sapna	1.053.950,00	1.016.896,00	1.077.493,00
Teočak	683.403,00	659.377,00	698.669,00
Ukupno	43.566.971,00	42.035.257,00	44.540.164,00

Prihodi od poreza na dohodak na nivou gradova/općina TK za period 2022.-2024. godina projiciraju se kako slijedi:

Tabela 8. – Projekcije poreza na dohodak za općine TK u KM

Gradovi/općine TK	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
Banovići	1.850.195,00	1.935.239,00	2.026.384,00
Gračanica	2.376.960,00	2.486.217,00	2.603.312,00
Gradačac	1.808.190,00	1.891.303,00	1.980.379,00
Kalesija	1.197.474,00	1.252.516,00	1.311.507,00
Kladanj	954.945,00	998.839,00	1.045.882,00
Čelić	447.303,00	467.863,00	489.898,00
Lukavac	3.071.988,00	3.213.192,00	3.364.526,00
Srebrenik	1.693.714,00	1.771.565,00	1.855.002,00
Tuzla	12.244.887,00	12.807.722,00	13.410.935,00
Živinice	3.111.024,00	3.254.022,00	3.407.279,00
Doboj istok	852.889,00	892.092,00	934.107,00
Sapna	406.393,00	425.073,00	445.093,00
Teočak	391.910,00	409.924,00	429.230,00
Ukupno	30.407.872,00	31.805.567,00	33.303.534,00

4 PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA

Projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za Budžet Tuzlanskog kantona za period 2022.-2024. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo iz mjeseca maja 2021. godine. Projekcije prihoda i primitaka u Budžetu Tuzlanskog kantona u periodu 2022.-2024. godina ilustruje sljedeći pregled:

Tabela 9. – Prihodi, primici i finansiranje Budžeta Tuzlanskog kantona u KM

Prihodi	Izvršenje 2020	Plan 2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Index (2022/ 2021)	Index (2023/ 2022)	Index (2024/ 2023)
UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (I+II)	375.366.486,90	433.218.761,00	395.936.525,00	379.639.812,00	396.074.427,00	91,39	95,88	104,33
I UKUPNO BUDŽETSKA SREDSTVA (A+B+C+D)	344.382.325,69	372.687.355,00	337.656.805,00	335.112.928,00	352.591.705,00	90,60	99,25	105,22
A. Poreski prihodi	297.242.793,22	291.720.173,00	322.428.805,00	319.584.928,00	337.363.705,00	110,53	99,12	105,56
1. Prihodi od indirektnih poreza	207.518.541,71	202.322.368,00	219.364.006,00	211.651.671,00	224.264.122,00	108,42	96,48	105,96
2. Porez na dobit preduzeća	46.583.493,71	43.908.965,00	55.866.528,00	58.570.468,00	61.416.993,00	127,23	104,84	104,86
3. Porez na dohodak (uključujući zaostale uplate poreza na plaće)	42.907.735,47	45.280.240,00	47.090.671,00	49.255.189,00	51.574.990,00	104,00	104,60	104,71
4. Domaći porezi na dobra i usluge	222.645,55	201.100,00	100.100,00	100.100,00	100.100,00	49,78	100,00	100,00
5. Prihodi po osnovu zaostalih obaveza i ostali porezi	10.376,78	7.500,00	7.500,00	7.500,00	7.500,00	100,00	100,00	100,00
B. Neporezni prihodi	26.139.171,13	13.588.600,00	14.793.000,00	14.793.000,00	14.793.000,00	108,86	100,00	100,00
1. Prihodi od poduzet. aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	485.357,99	393.000,00	393.000,00	393.000,00	393.000,00	100,00	100,00	100,00
2. Naknade i takse	21.170.406,55	9.216.800,00	10.100.000,00	10.100.000,00	10.100.000,00	109,58	100,00	100,00
3. Novčane kazne (neporezne prirode)	4.483.406,59	3.978.800,00	4.300.000,00	4.300.000,00	4.300.000,00	108,07	100,00	100,00
C. Tekući transferi	20.000.000,00	49.443.582,00	0,00	0,00	0,00	0,00	#DIV/0!	#DIV/0!
D. Primici od finansijske imovine i zaduživanja	1.000.361,34	17.935.000,00	435.000,00	735.000,00	435.000,00	2,43	168,97	59,18
II NAMJENSKA SREDSTVA, GRANTOVI, DONACIJE, PRIMICI I VLASTITI PRIHODI (D+E)	30.984.161,21	60.531.406,00	58.279.720,00	44.526.884,00	43.482.722,00	96,28	76,40	97,65
D. Namjenska sredstva, grantovi, donacije i primici po osnovu namjenskih sredstava	26.690.230,42	47.834.225,00	44.670.141,00	31.416.000,00	30.376.433,00	93,39	70,33	96,69
1. Prihodi po osnovu posebnih propisa	18.804.692,41	35.619.298,00	33.453.888,00	21.182.806,00	20.266.109,00	93,92	63,32	95,67
2. Tekući i kapitalni transferi	7.077.416,74	10.999.784,00	10.070.738,00	9.447.611,00	9.450.044,00	91,55	93,81	100,03
3. Donacije	313.650,49	733.931,00	664.303,00	665.280,00	660.280,00	90,51	100,15	99,25
4. Kapitalni primici	494.470,78	481.212,00	481.212,00	120.303,00	0,00	100,00	25,00	0,00
E. Prihodi po osnovu vlastite djelatnosti - vlastiti prihodi	4.293.930,79	12.697.181,00	13.609.579,00	13.110.884,00	13.106.289,00	107,19	96,34	99,96

Ukupni prihodi, primici i finansiranje predviđaju se u 2022. godini u iznosu od 395.936.525,00 KM što je manji u iznosu od 37,28 miliona KM u odnosu na plan 2021. godine ili za 8,61% manje, dok u 2023. godini očekuje se pad od 16,20 milion KM ili 4,12% manje u odnosu na 2022.godinu, te u 2024. godini rast od 16,1 milion KM ili 4,33% veći u odnosu na 2023.godinu.

Ukupni prihodi u dijelu budžetskih sredstava predviđaju se u 2022. godini u iznosu od 337.656.805,00 KM, što je manje u iznosu od 35,03 miliona KM u odnosu na 2021. godinu ili za 9,4%, dok u 2023. godini očekuje se pad od 2,54 milion KM ili 0,75% manje u odnosu na 2022. godinu, te u 2024. godini rast od 17,48 miliona KM ili 5,22% veći u odnosu na 2023. godinu.

Ukupni prihodi u dijelu namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda predviđaju se u 2022. godini manji u iznosu od 2,3 miliona KM ili za 3,71% manji u odnosu na 2021 godinu, u 2023. godini manji u iznosu od 13,75 miliona KM ili za 23,60% manji u odnosu na 2022.godinu, te u 2024. godini manji u iznosu od 1,04 miliona KM ili za 2,40% manji u odnosu na 2023. godinu.

4.1 Prihodi i primici (budžetska sredstva)

Ukupni poreski prihodi u 2022. godini predviđaju se u iznosu od 322,4 miliona KM, što je za 30,71 miliona KM više u odnosu na iste u Budžetu 2021. godine ili 10,53% više. U 2023. godini ovi prihodi opadaju za 0,89 % u odnosu na 2022. godinu, dok će u 2024. godini doći do povećanja istih za 5,56% u odnosu na 2023.godinu.

U strukturi poreskih prihoda prihodi od indirektnih poreza imaju najveći udio. Iskazano nominalno indirektni porezi u 2022. godini će biti veći za 17,04 miliona KM u odnosu na plan 2021. godine, a u 2023. godini manji za 7,71 miliona KM u odnosu na 2022. godinu. U 2024. godini će projicira se da će doći do rasta prihoda od indirektnih poreza u odnosu na 2023. godinu, za 12,61 miliona KM.

Porez na dobit preduzeća će imati tendenciju rasta, i to 27,23% u 2022.godini odnosno za 11,96 miliona KM u odnosu na planirani porez na dobit u 2021.godini. U 2023. godini očekuje se rast poreza na dobit za 4,8% u odnosu na 2022. godinu ili 2,7 miliona KM, dok se u 2024.godini očekuje rast za 4,86% ili 2,85 miliona KM u odnosu na 2023. godinu.

Porez na dohodak, zajedno sa zaostalim uplatama poreza na plaću, se u 2022. godini procjenjuje sa povećanjem od 1,81 miliona KM ili 4,00% u odnosu na planirani u 2021. godini, dok se u 2023. i 2024. godini projiciraju sa porastom od 4,60% i 4,71% u poređenju sa prethodnom godinom.

Neporezni prihodi se u srednjoročnom periodu 2022.-2024. godina planiraju u istim iznosima od 14.793.000,00 KM za svaku godinu, odnosno za 8,86% više u odnosu na plan 2021. godine odnosno više za 1.204.000,00 KM. U dijelu primljenih tekući transferi od ostalih nivoa vlasti u dijelu budžetskih sredstava u srednjoročnom periodu 2022.-2024 godina nema planiranih sredstava, dok je u 2021. godini planiran iznos od 49.443.582,00 KM od čega se dio sredstava u iznosu od 18.928.152,00 KM odnosi na prenesena novčana sredstva iz 2020. godine po osnovu Ugovora o dodjeli potpore iz Budžeta Federacije BiH (sredstva iz RFI aranžmana sa MMF-om), dok se dio sredstava u iznosu od 30.515.430,00 KM odnosi na potpora iz Budžeta Federacije BiH kao drugi RFI aranžman sa MMF-om koji se očekuje u 2021. godini.

Primici u Budžetu Tuzlanskog kantona u okviru budžetskih sredstava u 2022. godini planiraju se u iznosu od 435.000,00 KM što je za 17,5 miliona KM ili 97,58% manje u odnosu na plan 2021. godini. Do pada primitaka obzirom da je zaduženje u iznos od 17,5 miliona KM planirano u 2021. godini, dok u narednim periodima nije planirano. U 2023.

godini plan iznosi 735.000,00 KM, dok je u 2024. godini nivo plana od 2022. godine odnosno iznos od 435.000,00 KM.

4.2 Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava

Prihodi po ovim osnovama za period 2022- 2024. godina su planirani na osnovu zahtjeva budžetskih korisnika dostavljenih za izradu Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2022-2024. godina. Ukupan iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda u 2022. godini iznosi 58,28 miliona KM, od čega se na namjenska sredstava, grantove, donacije i primitake po osnovu namjenskih sredstava odnosi 44,67 miliona KM, a iznos od 12,7 miliona KM odnosi se na prihode po osnovu vlastite djelatnosti – vlastite prihode korisnika. U 2023. godini dolazi do značajnijeg pada namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda i isti se planiraju u iznosu od 44,53 miliona KM što je za 23,6% manje u odnosu na 2022. godinu. U 2024. ovi prihodi su manji za 1,04 miliona KM odnosno za 2,35% manje u odnosu na plan 2023. godine. Obzirom da se u narednom periodu očekuju dalje aktivnosti na pripremi i izradi Budžeta Tuzlanskog kantona za 2022. godinu, navedni prihodi su svakako podložni izmjenama.

5 RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA

Imajući u vidu specifičnost krize koja je uzrokovana pandemijom virusa Covid-19, na bazi dostavljenih inputa može se rezimirati da je glavni cilj fiskalne politike u Bosni i Hercegovini u narednom srednjoročnom periodu jeste fiskalna stabilizacija kao glavni faktor ukupne makroekonomske stabilizacije, uz jačanje privredne aktivnosti i konkurentske ekonomije. Institucije Bosne i Hercegovine i u narednom periodu će, u skladu sa svojim ovlaštenjima, u okviru raspoloživog budžeta i putem racionalne potrošnje doprinositi ukupnoj fiskalnoj stabilnosti u BiH. Uz nastavak započetih, posebna pažnja posvetiće se politici javnih investicija uz korištenje dostupnih sredstava međunarodnih finansijskih institucija kao polugu za rast u srednjem periodu. Nepredviđene promjene poreznih politika koje se prvenstveno odnose na odsustvo stabilnih koeficijenata raspodjele indirektnih poreza, promjena nivoa zaduženosti od planiranog i nepredviđene promjene istih bitno mogu uticati na nepovoljnu realizaciju predviđenih projekcija. Glavni rizici za promjene u kretanju platnog bilansa Bosne i Hercegovine za povećanje odnosno smanjenje deficita tekućeg računa nalaze se u vanjskotrgovinskom deficitu, tj. u promjenama stopa izvoza i uvoza roba, kao i promjenama cijena na svjetskom tržištu. Povoljno poslovno okruženje i stopa zaposlenosti dijaspore Bosne i Hercegovine mogla bi dovesti do porasta stope tekućih transfera, a samim time i do povećanja raspoloživog dohotka. Kod finansiranja deficita tekućeg računa, najveći rizici se nalaze u smanjenju sredstava strane aktive Bosne i Hercegovine u inostranstvu, nedovoljnim prilivom direktnim stranim investicijama, otežanim pristupom trgovinskim kreditima kao i nemogućnost zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu. Izvršenje raspoloživih prihoda po osnovu indirektnih poreza za budžetske korisnike u Federaciji BiH direktno će ovisiti i o visini otplate vanjskog duga, s obzirom da se ukupan iznos prihoda s Jedinственog računa, koji pripada Federaciji BiH, u skladu s članom 21. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni novine BiH“, broj 44/03) umanjuje za iznos sredstava potrebnih za servisiranje inozemnog duga Federacije BiH. Također, naplata prihoda od indirektnih poreza ovisit će i od kvalitetne koordinacije svih korisnika, institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta, s jedne strane i

svih korisnika prihoda od indirektnih poreza unutar Federacije BiH, s druge strane, a s naglaskom na nastavak prilagođavanja koeficijenata za raspodjelu ovih prihoda korisnicima.

6 PREDVIĐENE PROMJENE JAVNOG DUGA I STRATEGIJA UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM

Vanjski i unutrašnji dug Tuzlanskog kantona regulisan je Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 86/07, 24/09, 44/10), Zakonom o budžetima u Federaciji BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), Zakonom o trezoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16) i Zakonom o izvršavanju Budžeta Tuzlanskog kantona za tekuću godinu.

6.1 Obaveze kantona

Na osnovu podataka iz konsolidiranog godišnjeg obračuna kantona ukupne obaveze kantona na dan 31.12.2020. godine iznose 82.771.198,78 KM, i to:

Kratkoročne obaveze35.772.172,93 KM

Dugoročne obaveze46.999.025,85 KM

Stanje kratkoročnih obaveza na dan 31.12.2020. godine iznosi 35.772.172,93 KM i iste se odnose na :

- obaveze prema pravnim licima		8.246.077,97
- obaveze prema fizičkim licima		640.720,70
- obaveze za korištenje budžetske rezerve		9.999,99
- obaveze za tekuće transfere		3.818.784,63
- obaveze za kapitalne transfere		410.898,64
- ostale kratkoročne obaveze		350.058,42
- kratkoročni krediti i zajmovi		157.680,15
- obaveze prema radnicima (plate i naknade zaposlenima)		22.137.952,43

Kratkoročne obaveze se najvećim dijelom odnose na obaveze prema dobavljačima (pravnim i fizičkim licima) za isporučene robe i usluge, obaveze prema dobavljačima iz vlastitih prihoda, obaveze prema udruženjima i neprofitnim organizacijama, obaveze za oblike socijalne zaštite obaveze prema nižim nivoima za tekuće i kapitalne grantove, obaveze za kredite (neplaćeni anuiteti) iz mjeseca decembra za Projekat izgradnje kanalizacije i vodosnabdijevanja Općine Čelić i obaveze za plaće i ostale obaveze prema zaposlenim za mjesec decembar 2020. godine (topli obrok, prevoz, otpremnine i pomoći).

Kratkoročne obaveze sa 31.12.2020. godine su manje u odnosu na stanje istih sa 31.12.2019. godine za iznos od 25.279.099,82 KM.

Dugoročne obaveze iskazane u bilansu stanja na dan 31.12.2020. godine iznose 46.999.025,85 KM i odnose se na:

- nedospjele obaveze od inostranog zaduživanja za glavni dug u iznosu od 46.994.070,05 KM:

Federacija BiH-Fortis banka	Podsporazum broj: 07/1-14-1908/07 od 05.09.2006. Rekonstrukcija Plave bolnice, Anex I broj 07/1-14-8521/15 od 3.4.2015.godine; podugovor o kreditu broj 07/1-11-7873/20 od 10.04.2020 godine	24.946.848,31
Federacija BiH	III Stand by aranžman MMF; broj: 07/1-11-7871/20 od 10.04.2020 godine	12.754.000,00
	III Stand by aranžman MMF; broj: 07/1-11-7872/20 od 10.04.2020 godine	6.794.000,00
Federacija BiH-Kredit WB/IDA	Izrada prostornog plana,i izgradnja postrojenja za pitku vodu na izvorištima Krušik - Općina Kalesija, izvorište Snježnica - Općina Teočak, Općina Živinice	1.065.290,41
Federacija BiH	Kredit za općinu Čelić-Projekat vodosnabdijevanja i kanalizacije	1.419.121,33
Razvojna banka-kredit Saudijski fond	Projekat rekonstrukcije u sektoru obrazovanja OŠ „Stupari“ i OŠ „Kladanj“ Tarevo	14.810,00
UKUPNO		46.994.070,05

U okviru dugoročnih obaveza evidentirane su i ostale dugoročne obaveze u iznosu od 4.955,80 KM, a koje se odnose na obaveze budžetskih korisnika iz nadležnosti Ministarstva obrazovanja i nauke.

6.2 Projekcije duga TK nastalog po osnovu zaduživanja za 2022. – 2024. godinu

U periodu 2022-2024. godine obaveze za otplate po kreditima i izdaci za inostrane kamate i kamate na domaće pozajmljivanje, prema postojećim otplatnim planovima sa kojima Ministarstvo finansija raspolaže, procjenjuju se u ukupnim iznosima kako slijedi:

Tabela 10. – Obaveze po kreditima

Opis	Plan 2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
I Ukupno budžetska sredstva (1 do 7):	2.330.530,00	5.136.900,00	6.291.400,00	6.140.900,00
1.Razvojna banka FBiH-OŠ „Stupari” i OŠ “Kladanj” Tarevo	19.030,00	0,00	0,00	0,00
2.Federalno ministarstvo finansija- Aneks 2-reprogram UKC Rekonstrukcija „Plave bolnice” Tuzla od 07.05.2020. godine	582.100,00	2.641.432,00	3.815.402,00	3.815.402,00
3.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga - dio koji se odnosi na Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša	27.210,00	26.700,00	26.230,00	25.730,00
4.Federalno ministarstvo finansija- reprogram obaveza po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om od 07.05.2020. godine	1.100.320,00	1.600.472,00	1.600.472,00	1.500.472,00
5.Federalno ministarstvo finansija- reprogram obaveza po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om od 07.05.2020. godine	582.870,00	849.296,00	849.296,00	799.296,00
6.Procjenjena kamata po osnovu mogućeg prekoračenja na transakcijskom računu u okviru JRT budžeta TK)	19.000,00	19.000,00	0,00	0,00

II Ukupno namjenska sredstva	763.000,00	626.254,00	614.158,00	602.059,00
1.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga – dio koji se odnosi na Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (finansira se iz sredstava vodnih naknada)	393.395,00	288.817,00	283.343,00	277.867,00
2. Federalno ministarstvo finansija-Troškvi upravljanja kreditom-Projekat izgradnje kanalizacije i voodosnabdijevanja općine Čelić (finansira se sa potrošačkih mjesta 11010018,14010003, 18010001)	369.605,00	337.437,00	330.815,00	324.192,00
UKUPNO (I + II):	3.093.530,00	5.763.154,00	6.905.558,00	6.742.959,00

Skupština Tuzlanskog kantona je donijela Odluku o davanju saglasnosti za zaključivanje Ugovora o reprogramu obaveza po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om. Navedenim Ugovorom od 07.05.2020. godine, utvrđuje se obaveze i uslovi pod kojima će se izvršiti Reprogram obaveza Kantona po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om. Zajmodavac (Federacija Bosne i Hercegovine) će izvršiti Reprogram obaveza kredita MMF-a po III SBA u ukupnom iznosu dugujuće glavnice od 12.754.000,00 KM, a Zajmoprimac (Tuzlanski kanton) se obavezao platiti ugovorenu kamatu, naknadu i troškove, te vratiti cjelokupan iznos Kredita, pod uslovima, u vrijeme i na način kako je utvrđeno ovim Ugovorom. Takođe Skupština Tuzlanskog kantona je donijela Odluku o davanju saglasnosti za zaključivanje Ugovora o reprogramu obaveza po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om. Navedenim Ugovorom od 07.05.2020.godine, utvrđuje se obaveze i uslovi pod kojima će se izvršiti Reprogram obaveza Kantona po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om. Zajmodavac (Federacija Bosne i Hercegovine) će izvršiti Reprogram obaveza kredita MMF-a po IV SBA u ukupnom iznosu dugujuće glavnice od 6.794.000,00 KM, a Zajmoprimac (Tuzlanski kanton) se obavezao platiti ugovorenu kamatu, naknadu i troškove, te vratiti cjelokupan iznos Kredita, pod uslovima, u vrijeme i na način kako je utvrđeno ovim Ugovorom.

Stanje i projekcije duga Tuzlanskog kantona su od izuzetne važnosti za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2022.- 2024. godina u skladu su sa Zakonom o budžetima u FBiH i predstavljaju osnovu za izradu Budžeta Tuzlanskog kantona. Cilj dokumenta je da predloži smjernice ekonomske i fiskalne politike, te definiše okvir prihoda i gornju granicu rashoda za period 2022.-2024. godina.

Ove Smjernice ekonomske i fiskalne politike obavezujuće su kod izrade budžeta općina i finansijskih planova vanbudžetskih fondova za 2022. godinu, kao i kod projekcija za 2023. i 2024. godinu.

7 STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA

Vlada Tuzlanskog kantona je usvojila Strategiju razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021.-2027. godina, čiji proces izrade koordinira Ministarstvo privrede. Navedeni dokument predstavlja integrisani multisektorski strateški dokument kojim se definišu javne politike i integralno usmjerava razvoj kantona i jedinica lokalne samouprave unutar Kantona. Strategija razvoja Tuzlanskog kantona sadrži prioritete prostornog razvoja kantona i razvojne pravce definirane u strateškim dokumentima Federacije i dokumentima relevantnim za procese integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju. Strategija razvoja kantona predstavlja podlogu za usklađivanje i izradu strategije razvoja jedinica lokalne samouprave.

U okviru Strategije definisani su sljedeći strateški ciljevi:

- SC1 – Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju
- SC2 - Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane
- SC3 – Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj

Također Skupština Tuzlanskog kantona je usvojila Strategiju prema mladima Tuzlanskog kantona za period 2020.-2024. godina. Navedeni dokument je temeljni iskaz društveno-političke vizije položaja mladih u Tuzlanskom kantonu. Aktivnosti koje su usmjerene na unapređenje mladih i koje se realizuju sa mladim i/ili za mlade u nadležnosti su različitih institucija, te je potreban međuresorni i međusektorski pristup tokom njihovog planiranja i implementacije. U tom kontekstu, Strategija pruža platformu za operacionalizaciju multisektorske i multiresorne saradnje u procesu planiranja i praćenja politike prema mladima Tuzlanskog kantona. Strategijom se utvrđuju starteški i prioritetni ciljevi te mjere (projekti) koji trebaju doprinijeti izgradnji obrazovnih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i drugih poslova neophodnih za unapređenje položaja mladih u Tuzlanskom kantonu.

Budžetski korisnici u narednom razdoblju trebaju poduzimati reformske mjere kojima se pridonosi ostvarenju glavnih ciljeva utvrđenih predloženim dokumentom, a naročito:

1. javne finansije - vezano za stabilnost i dugoročnu održivost javnih finansija, zdravstvenog sistema, fiskalni okvir, poreze, neprijavljeni rad, te rashode;
2. finansijski sektor – vezano za finansijski sektor, tržište nekretnina, te pristup finansiranju za mala i srednja preduzeća;
3. tržište rada, obrazovanja i socijalnu politike - vezano za zaposlenost, porezno rasterećenje na rad, rješavanje nezaposlenosti mladih, aktivne politike tržišta rada, zakonodavni okvir, sistem određivanja plaća i kretanje plaća, usklađenost obrazovnog sistema s tržištem rada, naknade za nezaposlene, socijalne naknade te borbu protiv siromaštva;
4. promicanje rasta i konkurentnosti – vezano za tržište usluga, industrijsku politiku, digitalnu agendu, energetske mreže, mrežnu infrastrukturu- saobraćaj, istraživanje i razvoj, inovacije, obnovljive izvore energije i učinkovitost resursa i
5. modernizacija javne uprave- vezano za kvalitet uprave.

Obzirom na epidemiju virusa COVID-19, čije negativne reperkusije nisu zaobišle niti jednu ekonomiju svijeta, dodatno usporavanje ili oporavak tokova u Bosni i Hercegovini velikim djelom će biti uvjetovani dešavanjima i odlukama na globalnom nivou, posebno kada je riječ o zemljama najvećim ekonomskim partnerima Bosne i Hercegovine. Također, na domaćem prostoru, prateći buduća dešavanja, moguće je i etapno donošenje novih mjera unutar politike, shodno razvoju situacije, koje mogu dovesti do drugačijih ishoda od trenutno postavljenih.

Neophodno je nastaviti mjere štednje i smanjenje potrošnje iz kantonalnog budžeta planirati za razdoblje 2022-2024. godine na većini glavnih kategorija rashoda. Mjerama Vlade Tuzlanskog kantona i većom disciplinom budžetskih korisnika potrebno je djelovati na dodatno smanjenje budžetskih rashoda. Potrebno je zahtjevati kontrolu efikasnosti na smanjenju akumuliranog deficita ostvarenog u ranijem periodu, te stalni angažman kako se akumulirana dugovanja ne bi povećavala. Uz unapređenje procesa planiranja, potrebno je znatno pojačavati i funkciju nadzora nad rashodima, odnosno vršiti kontrolu troškova i njihovo smanjivanje. Prije svega se to odnosi na nova pravila o fiskalnoj odgovornosti. Takođe, se osnažuje funkcija budžetske inspekcije u smislu sankcionisanja nepostupanja po njihovim zapisnicima.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani budžeta, uz kontinuirane aktivnosti usmjerene na promjenu propisa kojim je uređeno pitanje raspodjele indirektnih poreza i pitanje povrata vanjskog duga.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-11 - 11825/21
Tuzla, 08.06.2021. godine

PREMIJER KANTONA
Kadrija Hodžić

